

УДК 654.197:323.272(477.46)«2004»

DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-132-137

МАЛЬОВАНА Ольга Василівна,
аспірантка кафедри історії України
Черкаського національного університету
ім. Б. Хмельницького,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8181-349X>,
e-mail: malolya@ukr.net

ТЕЛЕПРОСТІР ЧЕРКАЩИНИ ПІД ЧАС ПОМАРАНЧЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ: СПРОБА ОЦІНКИ ЕКСПЕРТНОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті запропоновано оригінальний погляд на проблему еволюції телевізійного простору Черкащини під час першої від часу виникнення сучасної держави Україна демократичної революції – Помаранчевої. Проведений аналіз, який включає й досвід особистої участі авторки в історичних подіях, дав змогу з'ясувати вкрай важливі зміни в ЗМІ, визначити їхній характер, простежити тенденції та реальні здобутки. З-поміж іншого, наголошено на непослідовності (незавершеності) пертурбацій мас-медіа, водночас їхній спроможності змістовно-тимчасово адаптуватися до політичної кон'юнктури. Також не можна заперечувати загального демократичного розвитку ЗМІ (телепростору), що підтверджено подальшим історичним поступом суспільства.

Ключові слова: революція, демократія, телевізійний простір (ефір), експерт, журналіст, медійний ресурс, контент.

Постановка проблеми. Аби сформулювати й дослідити тематику висвітлення подій Помаранчевої революції в Україні (листопад 2003 – січень 2004 рр.), варто вдатися до певної історичної ретроспективи. Це потрібно для того, щоб згадати й уявити, у якій власне системі координат перебувало тоді громадське (суспільне) життя в Україні, яке місце та яку роль відігравали в ньому державні інституції, і, зрештою, які функціональні завдання виконувала тогочасна політична опозиція. Такий погляд у недалеке минуле, на наш погляд, дає змогу простежити, реально які перспективи чекали українське суспільство (державу, націю, спільноту) з огляду на два основних варіанти розвитку подій: перемоги влади Л. Кучми – В. Януковича чи, навпаки, звитяги прихильників політичного курсу, який з осені 2004 р. почав асоціюватися з постаттю В. Ющенка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Через близькість у часі та інші зрозумілі причини проблематика телевізійного простору під час Помаранчевої революції рідко потрапляла в поле зору дослідників [1]. Це повною мірою стосується й регіональних особливостей телемовлення, зокрема й Черкащини. Утім, щодо загальної характеристики цієї історичної події, то тут науковці виявилися набагато щедрішими.

Йдеться про окремі, щоправда, недостатньо обґрунтовані наукові монографії, натомість досить численні науково-популярні книжки, статті й нариси, причому значна частина з них повністю викладена в інтернеті (насамперед розвідки С. Белковського, М. Колодяжного, Ю. Мацієвського, В. Малинковича, Ю. Соломатіна, В. Мироненка, І. Максимова, відомого американського історика Т. Снайдера) [2; 3]. Опрацьована література свідчить про підвищений пізнавальний інтерес до цієї історичної події.

До тих дослідників, які в останні роки системно простежували перебіг подій революції, належить київський історик В. Горак. У своїй публікації він спробував комплексно відповісти на низку проблем, а саме: 1) В інтересах яких суспільних верств вона відбулася? 2) Які соціальні перетворення були реалізовані в ті революційні часи? 3) Яким був рівень підтримки «помаранчевого» політичного процесу з боку громадян України? 4) Яку роль в ньому зіграли різні зовнішні, закордонні впливи й чи мала «помаранчева революція» вагомі шанси на те, щоб вийти за межі України і повторитися в інших країнах? Своєрідним тестом усіх запропонованих міркувань В. Горака стали його роздуми над питанням – чи була Помаранчева революція «справжньою»? Автор дав на нього негативну відповідь [4].

Мета. Авторка не прагне охоплювати проблематику Помаранчевої революції в тому надто широкому діапазоні, як його окреслили вищезгадані служителі Клію, а, радше, навпаки – спробує зосередитися на малодослідженій проблемі репрезентації подій Помаранчевої революції в телевізійному просторі, до того ж окремого взятого регіону – Черкащини.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, 2004 р. в Україні відбулися четверті з моменту проголошення в 1991 р. державної незалежності президентські вибори (перший тур – 31 жовтня, другий – 21 листопада і, відповідно, 26 грудня – переголосування 2 туру). Уся кампанія проходила у вкрай напруженій політичній атмосфері, зі взаємними звинуваченнями в упередженості ЗМІ та правоохоронних органів. Усе це посилювалося залякуванням виборців та, зрештою, отруєнням 5 вересня кандидата на вищу державну посаду від демократичних сил В. Ющенка [5].

Хоча загалом Центральною виборчою комісією (ЦВК) було зареєстровано 26 кандидатів на посаду Президента України, основна боротьба вже від початку виборчої кампанії розгорнулася між кандидатом від влади, тодішнім Прем'єр-міністром України В. Януковичем та згаданим представником від опозиції, народним депутатом (партія «Наша Україна») В. Ющенком. Першого підтримував тодішній очільник держави Л. Кучма, а заодно президент сусідньої Російської Федерації В. Путін. Другий, навпаки, позиціонував себе як прозахідний політик, якому висловлювали свої симпатії Європейський Союз та США. У першому турі з невеликим відривом переміг В. Ющенко: він набрав 39,87% голосів виборців проти 39,26% у В. Януковича [5]. Тож, основна боротьба розгорнулася в другому турі.

Власне другий тур, як було оголошено представником ЦВК, закінчився на користь В. Януковича: 49,5% голосів виборців при 46,6%, які віддали перевагу В. Ющенку. «Переможця» негайно привітав зацікавлений у такому результаті «сусід» В. Путін. Проте В. Ющенко так само невідкладно оскаржив ці підозрілі дані. Він, його прихильники та міжнародні спостерігачі почали аргументовано стверджувати, що оприлюднені результати голосування сфальсифіковані. Несприйняття владою таких тверджень викликало невдоволення населення, що швидко призвело до політичної кризи. Почалися масштабні мирні протести, що отримали назву «Помаранчева революція» (за кольором символіки партії «Наша Україна», яку представляв її лідер В. Ющенко).

У грудні 2004 р. Верховний Суд України анулював офіційні результати виборів і прийняв рішення провести повторний другий тур голосування. За його підсумками переміг В. Ющенко з 51,99% голосів виборців. Результат його опонента В. Януковича істотно відрізнявся – 44,20% [5]. Важливо наголосити, що під час виборів кремлівська політтехнологія про нібито поділ України на «схід» і «захід» набула найбільшого поширення. Використовуючи настрої населення, Москва робила все, аби проросійського В. Януковича підтримували південно-східні регіони України, тоді як симпатії виборців західних і центральних регіонів до В. Ющенко вона подавала як «русофобські» і навіть «нацистські». Електорат виявився розколотим. Відповідно й мас-медіа, особливо напередодні першого туру, коли ще невідомо було, якими будуть результати виборів, мали чи «помаранчевий», чи «синьо-білий» ухил, залежно від того, який регіон представляв телевізійний канал.

Так, на Луганщині ЗМІ, причому як державні, так і приватні, згідно з оцінками аналітиків і соціологів, «обслуговували» владного кандидата. У регіоні не було жодного видання, яке дотримувалося б принципу рівних умов для «обох Вікторів», передбаченого ст. 60 ЗУ «Про вибори Президента України». Прикметно, що на місцевих телеканалах «ЛОТ», «ЛКТ», «ЛТ» панувала абсолютна монополія одного погляду – провладного. І якщо на парламентських виборах 2002 р. у телевізійному ефірі відбувалися дискусії за участю різних політичних сил, то під час кампанії 2004 р. звучали лише монолози від влади [6]. Не секрет, що на тій ж Луганщині, яка межує з Росією, велика роль у зомбуванні виборців належала російським федеральним телеканалам, які транслювалися у кабельних мережах.

Очевидно, що в західних областях України небажаним був не лише телевізійний контент з агітацією за провладного кандидата, а й сам В. Янукович був небажаною персоною. Красномовним прикладом цього став так званий «яйцевий замах», який трапився 24 вересня 2004 р. Того дня в кандидата від влади, який із агітаційною місією приїхав до Івано-Франківська й саме виходив з автобуса, курячим яйцем поцілів студент Прикарпатського університету Д. Романюк. Фізично здоровий, високий (зріст 1 м 93 см) В. Янукович упав [6]. Цей випадок не лише призвів до саркастичного висміювання провладного кандидата, а й істотно вдарив по його рейтингу.

У Черкаській області телевізійний простір кількох місяців Помаранчевої революції був представлений основними регіональними телеканалами: філією Національної телекомпанії України, що мала назву ОДРТК «Рось», приватною телекомпанією ТОВ «ТРК ВІККА» та приватним підприємством Телестудія авторського телебачення «Студія-2» [7, 3].

Щодо ОДТРК «Рось», то цей медійний ресурс, що мав державну форму власності, і, відповідно, фінансування з місцевого (обласного) бюджету слухняно виконував вказівки тогочасного керівництва Черкаської ОДА, зокрема її голови. Цю посаду обіймав В. Льошенко, який з лютого 1999 р. був секретарем обласного комітету СДПУ(о) – партії В. Медведчука, який у 2002–2005 рр. очолював Адміністрацію Президента України (Л. Кучми) [8]. Тож, цілком передбачувано лівова частина інформаційних сюжетів, авторських програм та ін. була присвячена «позитивному» висвітленню діяльності як центральної влади, уряду (керівником якого лишався В. Янукович), так і місцевих владних структур, які ретрансливали загальнодержавну політику.

Особливо варто наголосити на поширенні такого телевізійного контенту як політична агітація. Тут у «синьо-білому» кандидата було явне лідерство. Нагадаємо, що в період Помаранчевої революції ще не набула широкого поширення практика завантажувати відеоматеріали в соціальні мережі, зокрема на YouTube, та й самі ці мережі ще не були популярними серед користувачів мережі Internet. Це створює для нас певні труднощі, адже тепер «зануритися» у вир «помаранчевих подій» шляхом простого перегляду відео в Internet доволі складно. Свого часу не «подбала» про це й цифровізація телебачення (перехід від аналогової подачі телевізійного сигналу у формат цифровий, MPEG-4, що забезпечує крашу якість зображення). Справа в тому, що саме тоді на Черкащині тривав перехідний етап – ,зазвичай, телеканали не мали змоги, а іноді просто відмовлялися від архівування відеоматеріалів на звичайних касетах формату DV (чи miniDV) [9]. Через це значний пласт важливого, без перебільшення, історичного матеріалу наразі втрачено.

Та все ж дещо збережено. Цікаво склалася інформаційна політика на першому в Черкаській області недержавному телеканалі ТОВ ТРК «ВІККА» [9]. На період помаранчевих подій контрольний пакет акцій цього телеканалу належав народному депутату України 4 скликання, який до набуття мандата народного депутата був головою спостережної ради ВАТ «АЗОТ» (м. Черкаси), Б. Райкову. По суті маємо достатньо підстав стверджувати, що ТРК «ВІККА» була у сфері його впливу. Водночас Б. Райков був президентом Співки промисловців і підприємців у Черкаській області й входив до сфери впливу А. Кінаха, котрий очолював фінансово потужну Партію промисловців і підприємців України. Б. Райков позиціонував себе як «виробничник» і однозначно підтримував кандидатуру В. Януковича. Але ось парадокс: фактично контрольований ним медійний ресурс ТРК «ВІККА» перетворився на майданчик для опозиції. Якщо в щоденній (крім суботи та неділі) інформаційній програмі «ВІККА-новини» були сюжети як про провладного кандидата, так і опозиційного, то єдина на каналі суспільно-політична програма «Контакт», що виходила щоп'ятниці в прямому ефірі, здебільшого представляла глядачам когось із членів «помаранчевої команди». До речі, на той час авторка цих рядків обіймала посаду шеф-редактора інформаційних програм телеканалу «ВІККА», а також була телевізійною ведучою згаданої вище програми «Контакт» [10]. За час передвиборчої кампанії гостями студії були такі знані особи, як Микола Томенко, Сергій Терьохін, Віктор Пинзеник, Юрій Оробець, Володимир Яворівський, Юлія Тимошенко.

Помітно інакший погляд був представлений у програмі «Контакт», зокрема й самим народним депутатом Б. Райковим та аграрієм із Чорнобаївщини, засновником корпорації «Дружба» П. Душейком [10]. До речі, за президентства Л. Кучми він тривалий час був головою Чорнобаївської РДА. Проведений аналіз показує, що в тих досить напружених обставинах спроби місцевих «регіоналів» агітувати за удавану стабільність, уособленням якої, за їхньою логікою, був провладний кандидат, мали кволий вигляд. Особливо це було помітно на тлі зростаючих симпатій черкащан до опозиційного В. Ющенка, надто після його отруєння діоксинами.

У запалі передвиборчої боротьби траплялися всілякі оказії. Так, програма за участю Ю. Оробця (народного депутата 2 і 4 скликань) не вийшла в прямому ефірі, нібито через технічну несправність. Згодом з'ясувалося, що ця так звана «технічна несправність» була імітацією, бо реальною причиною невиходу телевізійної програми в прямий ефір стало «особисте бажання» власника каналу.

Навіть напередодні другого туру виборів інформаційна політика телеканалу істотно не змінилася. Частим гостем програми «Контакт» був О. Черевко – на той час керівник Черкаського регіонального виборчого штабу В. Ющенка [10]. Він повідомляв глядачів про

ситуацію в Черкасах, області та столичному Києві, де в той час відбувалися основні події Помаранчевої революції, у яких було задіяно багато черкашан.

Варто зупинитися також на телевізійних сюжетах, створених телестудією авторського телебачення «Студія-2». Вир подій, що мали місце на площі перед Черкаською міською радою і на Соборній площі (тоді – імені Леніна), отримав відображення в пропонуваній цій студією сюжетах. В одному з них поза кадром чути голос В. Олійника – одіозного політика, згодом – зрадника України, який у ті морозні дні був одним із натхненників Помаранчевої революції в Черкасах. Ось кілька його фраз: «Шановні черкашани! Я в розмові з прокурором попередив: якщо нам будуть чинити опір й не давати можливості поїхати в Київ, будуть забороняти поїхати на підтримку Віктора Ющенка, то ми не будемо просити їхньої допомоги, ми підемо пішки в Київ... Але ми підемо один тільки раз, бо ми люди, і маємо гідність. Але ми підемо, щоб звідти повернутися з остаточною перемогою. Із завтрашнього дня, з 10 години, ми починаємо тут, у центрі (Черкас), безстроковий страйк до повної перемоги!» [7]. Очевидно через те, що В. Олійнику не знайшлося «високого» місця в команді переможців по закінченню виборів, він швидко знайде себе у команді Партії регіонів, що й визначить зрадливе майбутнє цього політика вже після подій Революції Гідності (станом на грудень 2015 р. В. Олійник перебуватиме в Москві, куди втече після відкриття проти нього кримінального провадження за обвинуваченнями в зловживанні владою»).

Загалом же події в Україні листопада 2003 – січня 2004 рр. стали несподіванкою для багатьох людей, громадських активістів, журналістів. Не випадково відразу після закінченню активної фази революційних подій у публіцистиці почали з'являтися сюжети не лише про Помаранчеву революцію на вулиці, а й про своєрідну революцію в українських ЗМІ [11]. Так, під час зустрічі у берлінській штаб-квартирі Фонду імені Генріха Белля, що була присвячена ролі мас-медіа в Помаранчевій революції, тогочасний керівник інформаційної служби 5 каналу А. Шевченко зауважив, що «...в нас відбулася телевізійна революція. Ми отримали помаранчеве телебачення, помаранчеву журналістику із суттєвим перекосом у бік Ющенка. Навіть ті телеканали, які впродовж останніх років поливали Ющенка брудом, як і, загалом, опозицію, вони просто відкрито почали його підтримувати. Ми говоримо не тільки про ведучих у помаранчевих краватках, а передусім про зміст новин та інших телевізійних програм. Ми знаємо історію про канал «1+1», де колектив, очолюваний О. Роднянським, заявив, що він (колектив. – О. М.) працюватиме чесно, без тиску. Це прорив, це революція, про що ми, журналісти, не могли мріяти роками» [1].

Водночас, була й інша думка щодо «революції» в журналістиці. І, як показав досвід, ті, хто її висловили, мали рацію, принаймні, зі значною долею ймовірності, близькою до 100%. Суть її на згаданому вище заході висловив тодішній головний редактор «Львівської газети» О. Базар: «Люди, які два роки брехали в ефірі, обдурювали країну, раптом почали робити новини з перекосом в інший бік. Це не революція. Це кон'юнктура. Вони перефарбувалися і не вибачилися за свої дії» [1]. Щоправда, керівник Інституту масових комунікацій С. Таран наголосив таке: «...Поява в ефірі провладних та опозиційних політиків була настільки незвичним явищем, що журналістів почали звинувачувати в симпатіях до Віктора Ющенка. Адже цього не було в українській журналістиці рівно сім років, а тут раптом ЗМІ почали подавати дві протилежних точки зору в одному репортажі. Оскільки цього довго не було, то склалося враження, ніби преса переходить на бік опозиції» [2; 12].

Проведений аналіз дає підстави істотно відкоригувати неупереджене розуміння тих змін. На наш погляд, лібералізація ЗМІ (телепростору), яка відбулася під впливом Помаранчевої революції, була тимчасовою. Не в останню чергу вона була пов'язана з тим, що власники мас-медіа, особливо ті, які залежали від влади, навмисне давали «зелене світло» революційним зрушенням, щоб, так би мовити, заговорити їх. Одне є очевидним: якщо влада давала згоду на «лібералізацію» ЗМІ, то вона ж могла ввімкнути й «червоне світло», коли це їй буде вигідно [13].

Висновки. Загалом пертурбації в телевізійному просторі, що відбувалися в період Помаранчевої революції, були радше даниною часові, викликаною логікою та характером самих подій. Разом з тим, не можна применшувати значення тих якісних змін, що торкнулися української національної, зокрема, черкаської журналістики. Сам факт того, що на телебаченні почали спокійно «вживатися» різні погляди, а не лише замовна та щедро профінансована провладна позиція, до того ж сформована за «темниками» корумпованої Адміністрації

Президента України, говорив про становлення сегмента незалежних медіа. Також ці зміни свідчили, що український журналіст як такий виявився спроможним виконувати разом із функцією інформування ще й функцію критики та соціального контролю. Усе це посилювало тенденцію формування демократичних засад сучасного українського суспільства.

Список використаної літератури

1. «Помаранчева революція» та українські ЗМІ/DW/05.12.2004. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.dw.com/uk/a-2476976>
2. Помаранчева революція: внутрішній та зовнішній аспекти. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.ya.org.ua/old/prochure/2005/05.html>
3. Эш Т. Оранжевая революция / Т. Эш, Т. Снайдер // Россия в глобальной политике. – 2005. – №4. [Електронний ресурс] – Режим доступу : globalaffairs.ru/number/in/5466
4. Горак В. «Помаранчева революція» в Україні: концепції, інтерпретації, оцінки / Володимир Горак // Історіографічні дослідження в Україні. Зб. наук. пр. / Гол. редколегії В. А. Смолій. – Вип. 26. – К., 2016. – С. 439–467.
5. Вибори Президента України 2004 – Вікіпедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/2004>. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://m.facebook.com>.
6. В Януковича кинули яйцем – 2004 рік. <http://www.5.ua> / Кругла дата теракту. 24 вересня 2004 року важкий, тупий предмет, у народі названий «яйце», атакував Віктора Януковича в Івано-Франківську. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://youtube.com>.
7. Соколовська Л. В Черкасах збирають підписи для відкликання депутатів / Л. Соколовська // Черкаський край. – 2004. – №93. – 3 грудня. – С. 3.
8. Льошенко Вадим Олександрович – Вікіпедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
9. UA: Черкаси – Вікіпедія. Філія АТ НСТУ «Черкаська регіональна дирекція». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/UA>
10. Про нас ВІККА.vikka.ua. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.vikka.ua>.
11. «Помаранчева революція» в Україні в засобах масової інформації США та Російської Федерації/ історичні і політологічні дослідження. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/753>
12. Зміни у медіапросторі України після помаранчевої революції. Dspace. nbuv. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789136708>
13. Темник (ЗМІ) – Вікіпедія uk.m.wikipedia.org. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>

References

1. «Orange revolution» and Ukrainian mas-media/DW/05.12.2004. Retrieved from : <https://www.dw.com/uk/a-2476976> (in Ukr.)
2. Orange revolution: internal and external aspects. Retrieved from : <https://www.ya.org.ua> (in Ukr.)
3. Esh.T. Orange revolution / T. Esh., T. Snyder // Russia in global politics. 2005. №4. Retrieved from : globalaffairs.ru/number/in/5466 (in Russ.)
4. Gorac V. (2016). Orange revolution in Ukraine : concepts, interoretation, estimates. *Historiographical research in Ukraine* / Ed by V. A. Smoliy. Out. 26. Kyiv. 439–462 (in Ukr.)
5. Elections of the President of Ukraine 2004. Wikipedia. Available at : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/2004>. Retrieved from : <https://m.facebook.com> (in Ukr.)
6. Yanukovich was thrown an agg. 2004 year. <https://www.5.ua>/round the date of the attack. September 24 2004, a heavy blunt object popularly called the egg, attecked Victor Yanukovich in Ivano-Frankivsk. Retrieved from : <https://youtube.com/watch?V=-aFFy2pha/&feature=share> (in Ukr.)
7. Sokolovska L. In Cherkasy collect signatures for recall if deputies / L. Sokolovska // Cherkasy region. 2004. №93. December, 3. 3 (in Ukr.)
8. Lyoshenko Vadym Oleksiyovych. Retrieved from : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>(in Ukr.)
9. UA:Cherkasy – Wikipedia. Branch of JSC NSTU Cherkasy regional management. Retrieved from : [y https://uk.m.wikipedia.org/wiki/UA](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/UA) (in Ukr.)
10. About us : VIKKA.vikka.ua. Retrieved from : <https://www.vikka.ua/pro-nas/> (in Ukr.)
11. «Orange revolution» in Ukraine in mas-media USA and Russian Federation/historical and political research. Retrieved from : <https://jhpr.donnu.edu.ua/article/view/753> (in Ukr.)
12. Changes in the media space of Ukraine after the Orange revolution. Dspase : nbuv. Retrieved from : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789136708> (in Ukr.)
13. Temnik media wikipedia.org. Retrieved from : <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/> (in Ukr.)

MALYOVANA Olga, graduate student of the Department of History of Ukraine, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
e-mail: malolya@ukr.net

TELEVISION SPACE OF CHERKASY REGION DURING THE ORANGE REVOLUTION: AN ATTEMPT TO ASSESS THE EXPERT ENVIRONMENT

Abstract. Introduction. *The author's interest in the proposed problem as a separate aspect of the study is due to her general interest in the particularly important role of the media in Ukrainian society in recent decades. The assessment of the expert environment of the Ukrainian television space during the Orange Revolution (2004) is designed to clarify both the role of the media in the events of that time and to show the general trend of democratic processes in this environment sensitive to any transformational changes. To better understand the problem, the author conducted a comparative analysis of the expert environment in a dual approach: on the one hand, she compared Cherkasy with other regions (Luhansk, etc.), on the other, as she could reconcile pro-government and opposition content of the phenomenon. This made it possible to clarify the main, the most significant characteristics of the media's adaptation to the new socio-political and informational realities associated with Ukraine's exit from the post-Soviet state.*

Purpose. *Author craves to clarify one of the best researched problem of the Orange revolution – representation of events in the television space, having chosen for this one of the relatively «calm» regions – Cherkasy region.*

Results. *Media (television) space with which Ukrainian society, him socially active part entered in revolution what named «Orange», was surprising corrupt, adjustable, in general, pro-government. Expect from such media comprehensive support of those in demand time of change – it was not necessary. However, experience of Cherkasy region (and others regions) showed, that many things worked out «to arrange» already in progress unfolding events. It was caused in particular by fact of involvement to the revolutionary movement of many influential politicians and businessmen. It turned out so, that some of them slowed down democratic processes and other helped them. In general, perturbations in the television space in the period of Orange revolution were rather a tribute of time, caused by logic and nature of population resistance. This among other things meant qualitative changes, which covered the Ukrainian journalism in general, and Cherkasy in particular, at least in terms of media space. The fact, that there were quietly used on television different views, gives reason to think, that democratic changes, the emergence of independent journalism, acquire a steady trend.*

Conclusion. *Comprehensive assessment expert environment of TV space period of the Orange revolution, testified, that in the conditions democratization of socio-political life, Ukrainian journalist as such, was able to perform together with the information function, also the function of criticism and social control. All together testified steady trend of formation in the first decade of 21-t century democratic principles of modern Ukrainian society.*

Key words: *revolution, democracy, television space (ether), expert, journalist, media resources, content.*

Одержано редакцією 5.05.2022

Прийнято до публікації 25.05.2022

УДК 323.2.019.51:659.4[(477.52/7)“2014/2021”(091)(045)
DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-137-149

НИКОЛАЄЦЬ Юрій Олексійович,
доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу сучасної політичної культури та ідеології Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. В. О. Кураса НАН України,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1986-9956>,
e-mail: nikolaets-yu@ukr.net

МЕДІА ДИСКУРС ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ НАСЕЛЕННЯ ПІВДНЯ ТА СХОДУ УКРАЇНИ У 2014–2021 РР.

У статті охарактеризовані російськоцентричний та україноцентричний медіа дискурси 2014–2021 рр. із аналізом їх генеральних топіків. Висвітлені основні засоби формування